

ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ ТИМБІЛДІНГУ В КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ПЕДАГОГІКИ ПАРТНЕРСТВА У ЗАКЛАДАХ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

У статті розкрито окремі психолого-педагогічні аспекти упровадження технології тимбілдингу в систему роботи з дітьми дошкільного віку у контексті реалізації ідей педагогіки партнерства. Акцентовано на тому, що тимбілдинг надає можливість по-новому поглянути на перспективи розвитку відносин між учасниками освітнього процесу у сучасному закладі освіти. Метою використання тимбілдингу в закладах дошкільної освіти є об'єднання і заохочення дітей до спільної результативної діяльності. Означено провідні завдання командування, що упроваджуються в процесі здійснення освітньо-виховної діяльності у закладі дошкільної освіти. Першочерговим постає завдання збагачення інструментів взаємодії, які забезпечують досягнення успіху у спільній роботі. Розкрито основні положення, на яких базується створення групи дітей дошкільного віку: забезпечення спеціального добору дітей в групи; стимулювання пізнавальної активності кожного з вихованців із урахуванням їх інтересів та можливостей. Зазначено про те, що визначаючи завдання для спільної діяльності, вихователю потрібно враховувати обсяг завдань, рівень їх складності, а також ступінь допомоги, яку потребують дошкільники з його боку. Вибір вихователем особистісної форми спілкування з дітьми під час організації освітньої діяльності, стимулювання ініціативності та творчої активності кожного з вихованців, урахування особливостей їх психофізичного розвитку уможливорює ефективність використання технології тимбілдингу. Дорослий повинен спонукати до здобуття дітьми навичок ефективної комунікації, підтримувати їх позитивну спрямованість на інших людей, формувати стійкий інтерес до взаємодії з ними, надавати дитині можливість для самореалізації в спільній діяльності. Підкреслено, що ідеї тимбілдингу в групі дошкільників неможливо реалізувати без створення атмосфери сприятливого соціального та психологічного комфорту. Наголошено на необхідності варіювання рівня навантаження, ступеня надання допомоги, характеру вимог, застосування заохочення та психологічної підтримки дитини.

Ключові слова: командування, тимбілдинг, командна робота, партнерська взаємодія, ключові компетентності, діти дошкільного віку.

Ланка дошкільної освіти за останні роки набула суттєвих перетворень: розроблені інваріантна та варіативна складові змісту дошкільної освіти, що об'єднують освітній простір України, відкриті широкі можливості для створення регіональних та авторських програм, упроваджені особистісно орієнтований та компетентнісний підходи, партнерський підхід до взаємодії суспільного та родинного виховання. На сьогоднішній день найважливішим завданням для педагога є створення сприятливих умов для формування особистісно зрілої дитини через розвиток ключових компетентностей, які допоможуть їй стати затребуваною у майбутньому. Спільними для всіх ключових компетентностей дитини на етапі дошкільної та початкової освіти є такі наскрізні вміння та навички: проявляти творчість та ініціативність; керувати емоціями; самостійно мислити, висловлювати та обґрунтовувати власну думку; приймати рішення; розв'язувати проблеми; співпрацювати в колективі [10, с. 3]. Ефективна реалізація концепції розвитку найважливіших життєвих навичок у дітей дошкільного віку вимагає упровадження нестандартних форм виховного впливу, що сприятимуть формуванню командного духу та гармонізації відносин між учасниками освітнього процесу.

Ці зміни стосуються і самого педагога. Сучасна дошкільна освіта потребує педагога-новатора, прибічника ідей педагогіки партнерства. Новий формат педагогічної діяльності передбачає активне включення всіх учасників освітнього процесу у реалізацію спільних завдань та готовність брати на себе відповідальність за їх результати. Так, професійним стандартом "Вихователь закладу дошкільної освіти" визначено, що вихователь має володіти знаннями технік ефективної комунікації та командної роботи; вміннями застосовувати принципи командної взаємодії у професійній діяльності [12]. Саме тому в змісті педагогічної освіти все більша увага приділяється формуванню й розвитку компетентності педагогічного партнерства у майбутніх фахівців дошкільної галузі. Вважаємо, що важливим є питання ефективності використання технологій дитячого тимбілдингу в контексті реалізації педагогіки партнерства у закладах дошкільної освіти.

Широкий спектр наукових розвідок репрезентує різні аспекти щодо особливостей командної роботи у сфері освіти. Зокрема, виділяються істотні ознаки команд, розглядаються механізми їх формування, досліджується питання психологічної готовності до роботи у команді, розвитку здібностей до командної роботи (Б. Барциц, В. Горбунова, Л. Карамушка, Н. Коломінський, Р. Кон, Ю. Синягін, та інші).

В освіті принципи командної взаємодії були реалізовані в діяльності таких педагогів як С. Шацький, А. Макаренко. У подальшому ідеї А. Макаренко були розвинені В. Сухомлинським. Питання командної діяльності набуває нового звучання й актуальності у теперішній час. Дослідницький фокус спрямовано на проблемі ефективного використання командотворчих технологій в освітній практиці.

Різним аспектам командної роботи та співпраці в галузі освіти присвячені праці Н. Гавриш, М. Єпіхіної, О. Олександрової, А. Кучеренко, Т. Лесіної, Л. Ляпунової, К. Нор, О. Янко та ін. Викликають інтерес

погляди науковців щодо доцільності запровадження технології тимбілдингу в системі освіти для підвищення ефективності роботи колективу на всіх етапах його формування та розвитку. Підтримуємо тезу про те, що тимбілдинг надає можливість по-новому поглянути на перспективи розвитку відносин між учасниками освітнього процесу у сучасному закладі освіти.

За нашим переконанням, застосування педагогами методів тимбілдингу в практичній діяльності дозволяє:

– сформувати у студентів (учнів, вихованців) уявлення про організацію роботи в команді, розподіл ролей та планування діяльності команди та динаміки внутрішньо командних процесів з метою реалізації сучасних освітніх технологій, наприклад, таких як: технологія організації групової навчальної діяльності, технології кооперативного навчання, проектна технологія;

– мотивувати до виконання спільної діяльності;

– створити позитивний психоемоційний клімат у колективі студентів (школярів, дошкільників).

Проблема застосування ідей тимбілдингу у закладах дошкільної освіти залишається недостатньо вивченою.

Метою статті є теоретичне обґрунтування окремих аспектів психолого-педагогічних особливостей використання технології дитячого тимбілдингу у контексті реалізації ідей педагогіки партнерства в закладі дошкільної освіти.

Серед наукових поглядів щодо розкриття поняття тимбілдингу привертає увагу думка М. Єпіхіної, яка досліджуючи сутність даної технології в контексті впровадження педагогіки партнерства у вищій школі, трактує цей термін як набір активних заходів, спрямованих на згуртування колективу і формування навичок вирішення спільних завдань в команді [5]. Більш детальне роз'яснення поняття тимбілдингу надає А. Кучеренко, яка трактує його як “психологічні ігри, вправи, направлені на створення психологічного комфорту в команді, гармонійної взаємодії між її членами, об'єднання колективу задля досягнення спільної мети та найвищих результатів роботи команди” [6]. Науковці і практики наголошують на тому, що застосування командної форми роботи сприяє підвищенню результату праці й приводить до нових відношень між учасниками освітнього процесу, які вибудовуються на основі співпраці.

Тимбілдинг у закладі дошкільної освіти – оновлена система взаємодії між дітьми та дорослими. Вона має характеризуватись стабільністю позитивного емоційного тла виховання та навчання, що забезпечується реалізацією принципів гуманізації дошкільної освіти та особистісно орієнтованим підходом до дітей.

Гасло педагога, який упроваджує в систему роботи групи ідеї тимбілдингу “Гідність дитини – найвища життєва цінність”. Основним завданням організації різних форм спілкування має стати збагачення інструментів взаємодії, які забезпечують головний результат спілкування – розуміння себе та іншої людини [11, с. 7]. Вихователь повинен відмовитись від авторитарного стилю спілкування з дошкільниками. К. Крутій, О. Фунтікова вважають, що авторитарний стиль спілкування – стиль, що ґрунтується на беззаперечному підкоренні владі, утверджує командно-наказові методи впливу на того, хто навчається [4, с. 254]. Пріоритетним стає налагодження довірливих стосунків між дитиною та дорослим, за яких вихованець стає центром уваги співрозмовника, а підтримання його позитивного емоційного стану – постійною турботою педагога.

Дотримання принципу включення вихователя у спільну з дошкільниками діяльність забезпечує найбільш сприятливий характер педагогічного впливу. Гуманні відносини між дорослим та дитиною дозволяють останнім навчитись вільно спілкуватись з іншими, не боятись припуститись помилки, тобто дошкільники отримують можливість вільно виявляти власну індивідуальність.

Метою використання тимбілдингу в закладах дошкільної освіти є об'єднання і заохочення дітей до спільної результативної діяльності.

Провідними завданнями тимбілдингу в закладі дошкільної освіти є наступні:

– навчити дітей навичкам співпраці у процесі виконання групових та індивідуальних завдань;

– формувати комунікативні навички;

– стимулювати моральні переживання дошкільників у процесі взаємодії (ігрової, освітньої, виховної), сприяти розвиткові зацікавленості в успіху однолітків;

– формувати рефлексивні компоненти освітньої діяльності: цілеспрямованість, планування, контроль, самооцінку.

Реалізація ідей тимбілдингу в системі роботи з дітьми дошкільного віку починається зі створення групи та постійного підтримання позитивного емоційного мікроклімату в ній. На думку К. Нор, до якої приєднуються і ми, групові форми навчальної діяльності мають ряд переваг порівняно з іншими, оскільки забезпечують безпосередній контакт між всіма дітьми, викликаний об'єктивною необхідністю в спільній діяльності та суб'єктивною потребою в спілкуванні особистості кожного вихованця, виявлення його індивідуальності; сприяють утвердженню моральних цінностей і норм поведінки [8, с. 14].

Як правило, групи створюються базуючись на таких положеннях:

– необхідно забезпечувати спеціальний добір дітей в групи. При цьому не слід об'єднувати в окремі групи чи підгрупи дітей раннього та старшого дошкільного віку у зв'язку з тим, що для малюків потрібно інше предметно-ігрове середовище та режим дня; не доцільно поєднувати дітей за статтю; за спеціальними чи загальними здібностями;

– стимулювати пізнавальну активність кожного вихованця. Відправною точкою для будь-яких педагогічних впливів є урахування інтересів та можливостей дітей. При цьому доцільно пам'ятати, що забезпечення цікавої та корисної активності дошкільників стає основою для спільної взаємодії. Вихователю доцільно створити умови для забезпечення свободи дітей в особистісному самоствердженні та відповідальності за власний розвиток. Педагогу необхідно забезпечити індивідуальний для кожного вихованця рівень новизни навчального матеріалу, а також оптимально співвідносити його з пізнавальним досвідом дитини.

Як відомо, навчальний та виховний вплив потрібно орієнтувати на зону найближчого розвитку дошкільника та враховувати сенситивні періоди для розвитку того чи іншого виду активності. З огляду на це, важливою вважаємо думку К. Нор про те, що взаємозбагачення в груповій навчальній діяльності забезпечує дитині можливість працювати не тільки на рівні зони актуального розвитку, але й на рівні зони найближчого розвитку [8, с. 17].

Визначаючи завдання для спільної (групової або підгрупової) діяльності вихователю повинен враховувати обсяг завдань, рівень їх складності, а також ступінь допомоги, яку будуть потребувати дошкільники з його боку; поєднувати різні форми освітньої діяльності під час занять (фронтальну, індивідуальну, групову).

З метою організації спільного виконання завдань дошкільниками у процесі навчально-пізнавальної діяльності педагогу потрібно: чітко сформулювати проблемно-пошукові, творчі завдання, які будуть поставлені перед дітьми; уважно спостерігати за тим, як вони їх виконують; постійно здійснювати підтримку малоактивних дітей, які мають низький рівень пізнавальної активності. Слушною є позиція Н. Гавриш, яка зазначає, що ефективною варто вважати таку організацію, за якої кожній дитині в загальній справі знайдеться завдання “по плечу”, коли від внеску кожного буде залежати загальний успіх [2, с. 10].

На початку процесу командування в групі дошкільників перевагу необхідно надавати індивідуальним та дрібногруповим формам організації різних видів діяльності. Організація дітей в малі об'єднання: пари, трійки, четвірки, команди сприяє розвитку у дітей вміння співпрацювати, а також дозволяє сформулювати у дітей механізми емоційно-вольової саморегуляції.

Види діяльності, що пропонуються дошкільникам у процесі занять та у повсякденному житті, повинні змінювати одна одну, щоб діти не перевтомлювались та мали змогу діяти активно.

Вихователю у процесі освітньо-виховної взаємодії з дітьми старшого віку доцільно використовувати особистісні форми спілкування. Це дозволяє не лише враховувати індивідуальні особливості фізичного та психічного розвитку кожного з вихованців, обирати зручний саме для них рівень навчального навантаження, але й визначати ступінь і характер вимог до них.

Педагогу важливо постійно підтримувати розвиток позитивної “Я-концепції” кожного дошкільника, їх рефлексії. За Л. Терещенко, рефлексія – розуміння дитиною власних емоцій, можливостей та особливостей, причин та наслідків своєї поведінки. К. Крутій, О. Фунтікова вважають, що рефлексія (від лат. reflexio – обернення назад) – здатність людини усвідомлювати свої особливості і те, як ці особливості сприймаються іншими людьми та регулювати свою поведінку з урахуванням можливих реакцій тих хто оточує [4, с. 223].

Вихователю потрібно навчити дітей рефлексії. З цією метою він може пропонувати їм спеціальні завдання, що полегшать їх спілкування з іншими та дозволять суттєво підвищити власні самооцінку та самоконтроль. Доцільно пропонувати дошкільнику знайти помилки у власній роботі, а після цього отримати оцінку від вихователя. При цьому важливо пояснити чому оцінки можуть виявитись різними. Як зауважує Т. Лесіна, стимулювання дитини до “внутрішнього аналізу” вчинення соціальних дій, компетентна підтримка вихователем її рефлексивної діяльності сприятиме успішній реалізації дошкільником соціальних дій “командно” [7].

Упровадження ідей тимблдингу у групі дітей дошкільного віку неможливе без правильного, адекватного оцінювання дорослим їх поведінки й результатів діяльності, а також характеру їхніх взаємин з іншими дітьми. Оцінювання не має на меті стати вироком для дитини, перетворити її сподівання на розгубленість та розпач від невдачі, тобто стати джерелом негативних переживань.

Дорослому необхідно використовувати оцінку діяльності дошкільника з метою стимулювання його активності, ініціативи, прагнення до творчості. Позитивна оцінка може стати рушійною силою щодо підвищення результативності діяльності вихованця. Віра у себе та власні сили, яку надає дитині позитивна оцінка, сприяє формуванню у неї позитивної “Я-концепції”, ціннісного ставлення до себе як до суб'єкта діяльності.

Вихователю повинен не лише допомогти дитині повірити у власні сили, але й створити умови для того, щоб вона була прийнята однолітками. У цьому важливу роль відіграє саме позитивна оцінка дій дошкільника дорослим.

Необхідно пам'ятати, що вихователю не можна завищувати або, навпаки, занижувати оцінку. Вона повинна максимально відповідати рівню знань та вмінь вихованця. Дитина завжди мусить знати, що негативна оцінка для неї не є своєрідним покаранням за невміння (незнання), а виправити помилки та досягнути гарного результату вона обов'язково зможе або сама, докладаючи зусилля, або за допомогою дорослого.

Аналізуючи роботи вихованців у групі або при фронтальному виконанні певного завдання дорослому не можна порівнювати дитину з іншими, а її результати – з досягненнями однолітків. Порівнювати досягнення дошкільників можна лише з їх власними досягненнями. Це дозволяє дітям та їх одноліткам бачити власний прогрес, а також захистити малюків від неврозів та невротичних станів.

Діти, як правило, очікують від однолітків та вихователя лише позитивної оцінки. Негативна оцінка та критика з боку інших можуть стати для них критичною. Дорослий повинен навчити вихованців розуміти власний емоційний стан і своєчасно звільнитись від негативних емоцій, не дозволяючи собі вдаватись до негативних дій (намагання штовхнути, вдарити, зламати чийсь поробку тощо) та емоційних переживань (крик, істерика, заціпеніння).

Власним прикладом, позитивним відношенням та повним прийняттям вихованців як особистостей педагог сприяє виробленню у них психічного імунітету до негативних подразників, тобто формує вміння сприймати їх як факт і оцінювати розумом, а не через емоції.

Необхідно навчити дітей прийомам ділової співпраці. Під час групової та колективної роботи дошкільники повинні повсякчас відчувати емоційну підтримку дорослого, що дозволить сформувати в них особливий імунітет до складних життєвих ситуацій, здатних викликати стрес. Виконуючи завдання різного ступеню складності самостійно, діти не лише навчаються долати труднощі, надавати підтримку та приймати її від інших, але й опановують навички застосування стресових ситуацій для особистого зростання й розвитку.

Ідеї тимбілдингу в групі дошкільників неможливо реалізувати без вибору особистісної форми спілкування з дітьми під час організації освітньої діяльності з урахуванням особливостей психофізичного розвитку кожного з вихованців.

Дорослий повинен пам'ятати, що під час спільної діяльності дошкільники засвоюють основні морально-етичні норми та правила. Під час спільного виконання завдань вони усвідомлюють значення дотримання спільних правил, необхідність взаємодопомоги, взаємовиручки. Діти починають розуміти внутрішній світ однолітків, співчувати та співпереживати тим, хто потребує допомоги. Дошкільники привчаються більш практично відноситись до себе, а також у них поступово формується стійкий інтерес до взаємодії з іншими, розвивається позитивна спрямованість на іншу людину.

Під час спільної діяльності діти починають розуміти складну залежність між моральними принципами, вчинками та мірою відповідальності за власну поведінку. Це дозволяє їм навчитись самостійно оцінювати власні вчинки та поведінку однолітків з позиції загальноприйнятих морально-етичних норм і правил, приймає розуміти мотиви певних вчинків, робити більш усвідомлений вибір.

Мотивація – одна з провідних рушійних сил спільної діяльності. З метою формування у дошкільників позитивної “Я-концепції”, адекватної самооцінки та рівня домагань особливу роль відіграє мотив досягнення успіху. Якщо дошкільник часто не може впоратись із завданням, тягне свою команду до низу, у нього поступово починає виникати негативне невротичне переживання, наслідком тривалої дії якого є байдуже ставлення до негативної оцінки іншими власної діяльності. З метою запобігання таким розладам потрібно пропонувати дітям із низькою самооцінкою та низьким рівнем домагань допомагати кому-небудь, що дозволяє вихованцям відчувати власну значимість, або запропонувати дошкільникам, у яких спостерігається різке зниження мотиву досягнення успіху, побути в ролі вихователя.

Як слушно зауважує О. Пехота, педагог “... повинен стати невидимим диригентом, який вміє вчасно почути, помітити, виправити, підтримати кожного вихованця, організувати співпрацю дітей” [9, с. 86].

Висновки та пропозиції. Отже, упровадження в систему роботи закладу дошкільної освіти ідей тимбілдингу можливе лише в атмосфері сприятливого соціального та психологічного комфорту. Вибір вихователем особистісної форми спілкування з дітьми під час організації освітньої діяльності, стимулювання ініціативності та творчої активності кожного з вихованців, урахування особливостей їх психофізичного розвитку уможливорює ефективність використання технології тимбілдингу. Дорослий повинен спонукати до здобуття дітьми навичок ефективної комунікації, підтримувати їх позитивну спрямованість на інших людей, формувати стійкий інтерес до взаємодії з ними, надавати дитині можливість для самореалізації в спільній діяльності. Проведене дослідження не вичерпує порушеної проблеми. Перспективними напрямками проведення роботи з цього питання є використання педагогічної технології “Створення ситуації успіху” (за А. Белкінім) з метою створення позитивного емоційного клімату в групі дітей старшого дошкільного віку у процесі реалізації ідей тимбілдингу. Упровадження цієї педагогічної технології дозволяє не лише створити найбільш ефективні умови для становлення позитивної “Я-концепції” кожного вихованця, але й сформувати у них адекватну самооцінку, навички та бажання працювати в команді.

Використана література:

1. Базовий компонент дошкільної освіти: Наказ Міністерства освіти і науки України від 12.01.2021 р. № 33. URL: <https://inlnk.ru/oelE5Y>
2. Гавриш Н. Інтегровані заняття: Методика проведення. Київ : Шкільний світ, 2007. 128 с.
3. Горбунова В. В. Психологія командотворення: Ціннісно-рольовий підхід до формування та розвитку команд : монографія. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. 380 с.
4. Дошкільна освіта: словник-довідник: понад 1000 термінів, понять та назв / упор. К.Л. Крутій, О.О. Фунтікова. Запоріжжя : ТОВ “ЛПС” ЛТД, 2010. 342 с.
5. Єпіхіна М. Сутність технології тимбілдингу в контексті реалізації педагогіки партнерства у закладах вищої освіти. URL: <http://dspace.luguniv.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/4973/Konfer2019.pdf> (дата звернення 19.11.2022)
6. Кучеренко А. Тимбілдинг як інноваційний метод ефективного розвитку колективу. URL: <https://september.moipro.mk.ua/index.php/sept/article/view/194/163>.

7. Лесіна Т. М. Теоретико-методичні засади професійної підготовки майбутніх вихователів до розвитку соціальних умінь і навичок у дітей предшкільного віку : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04 : 13.00.08 / Державний заклад "Південноукр. нац. пед. ун-т ім. К. Д. Ушинського". Одеса, 2019. 488 с.
8. Нор К. Ф. Групові форми навчальної діяльності як засіб розвивального навчання молодших школярів : автореф. дис. ... канд. пед. 218 наук : 13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки / НПУ ім. М. П. Драгоманова. Київ, 1997. 16 с.
9. Освітні технології: навч.-метод. посіб. / О. М. Пехота, А. З. Кіктенко, О.М. Любарська та ін.; За заг. ред. О. М. Пехоти. Київ : А.С.К., 2002. 256 с.
10. Піроженко Т. Особистість дитини. Впроваджуємо оновлений БКДО. *Дошкільне виховання*. 2021. № 8(980), серпень. С. 3–4.
11. Піроженко Т. О., Хартман О. Ю., Палієнко К. В., Павленко М. В. Методичний посібник до парціальної програми з розвитку соціальних навичок ефективної взаємодії дітей віком від 4 до 6–7 років "Вчимося жити разом". Київ : Алатон, 2016. 112 с.
12. Про затвердження професійного стандарту "Вихователь закладу дошкільної освіти": Наказ Міністерства економіки України від 19.10.2021 р. № 755-21. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-profesijnogo-standartu-vihovatel-zakladu-doshkilnoyi-osviti> (дата звернення: 22. 11. 2022).

References:

1. Bazovyi komponent doshkilnoi osvity: Nakaz Ministerstva osvity i nauky Ukrainy vid 12.01.2021 r. № 33. [Basic component of preschool education: Instruction of the Ministry of Education and Science of Ukraine dated January 12, 2021 No. 33.] URL: <https://inlnk.ru/oelE5Y> (data zvernennia: 28.11.2022). [in Ukrainian]
2. Havrysh N. (2002) Intehrovani zaniattia: Metodyka provedennia. [Integrated classes: Methodology] Kyiv: Shkilnyi svit, 128 s. [in Ukrainian]
3. Horbunova V. V. (2014) Psykholohiia komandotvorennia: Tsinnisno-rolovi pidkhid do formuvannia ta rozvytku komand [Psychology of team building: A value-role approach to the formation and development of teams] : monohrafiia. Zhytomyr : Vyd-vo ZhDU im. I. Franka. 380 s. [in Ukrainian]
4. Doshkilna osvita: slovnyk-dovidnyk: ponad 1000 terminiv, poniat ta nazv (2010) [Preschool education: reference dictionary: more than 1000 terms, concepts and names] / upor. K.L. Krutii, O.O. Funtikova. Zaporizhzhia : TOV "LIPS" LTD. Bibliohr.: 342 s. [in Ukrainian]
5. Osvitni tekhnolohii (2002) [Educational technologies]: navch.-metod. posib. / O.M. Piekhota, A.Z. Kiktenko, O.M. Liubarska ta in.; Za zah. red. O. M. Piekhoty. Kyiv : A.S.K., 256 s. [in Ukrainian]
6. Kucherenko A. Tymbyldynh yak innovatsiinyi metod efektyvnoho rozvytku kolektyvu [Team building as an innovative method of effective team development]. URL: <https://september.moippo.mk.ua/index.php/sept/article/view/194/163> (data zvernennia: 27.11.2022). [in Ukrainian]
7. Lesina T. M. (2019) Teoretyko-metodychni zasady profesiinoi pidhotovky maibutnikh vykhovateliv do rozvytku sotsialnykh umin i navychok u ditei predshkilnoho viku [Theoretical and methodological principles of professional training of future educators for the development of social abilities and skills in preschool children] : dys. ... d-ra ped. nauk : 13.00.04 : 13.00.08 / Derzhavnyi zaklad "Pivdenoukr. nats. ped. un-t im. K. D. Ushynskoho". Odessa, 488 s. [in Ukrainian]
8. Nor K. F. (1997) Hrupovi formy navchalnoi dialnosti yak zasib rozvyvalnoho navchannia molodshykh shkoliariv [Group forms of educational activity as a means of developmental education of younger schoolchildren] : avtoref. dys. ... kand. ped. 218 nauk : 13.00.01 – zahalna pedahohika ta istoriia pedahohiky / NPU im. M. P. Drahomanova. Kyiv, 16 s. [in Ukrainian]
9. Osvitni tekhnolohii (2002) [Educational technologies]: navch.-metod. posib. / O.M. Piekhota, A.Z. Kiktenko, O.M. Liubarska ta in.; Za zah. red. O. M. Piekhoty. Kyiv : A.S.K., 256 s. [in Ukrainian]
10. Pirozhenko T. (2021) Osobystist dytyny Vprovadzhuemo onovlenyi BKDO Doshkilne vykhovannia. [The child's personality. We are introducing an updated BCPE *Preschool education*]. № 8 (980), serpen, S. 3-4. [in Ukrainian]
11. Pirozhenko T.O., Khartman O.Iu., Paliienko K.V., Pavlenko M.V. (2016) Metodychnyi posibnyk do partsialnoi prohramy z rozvytku sotsialnykh navychok efektyvnoi vzaemodii ditei vikom vid 4 do 6–7 rokiv "Vchymosia zhyty razom" [Methodical guide to the partial program for the development of social skills of effective interaction of children aged 4 to 6-7 years "Learning to live together"] Kyiv : Alaton, 112 s. [in Ukrainian]
12. Pro zatverdzhennia profesiinoho standartu "Vykhovatel zakladu doshkilnoi osvity": Nakaz Ministerstva ekonomiky Ukrainy vid 19.10.2021 r. № 755-21 [On the approval of the professional standard "Educator of a preschool education institution": Order of the Ministry of Economy of Ukraine dated October 19, 2021 No. 755-21] URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-profesijnogo-standartu-vihovatel-zakladu-doshkilnoyi-osviti> (data zvernennia: 22. 11. 2022). [in Ukrainian]

Aprieliava I. Use of teambuilding technology in the context of implementing partnership pedagogics in pre-school education institutions

The article discloses certain psychological and pedagogical aspects of the introduction of team building technology into the system of working with preschool children in the context of implementing the ideas of partnership pedagogy. Emphasis is placed on the fact that team building provides an opportunity to look at the prospects for the development of relations between participants of the educational process in a modern educational institution in a new way. The purpose of using team building in preschool education institutions is to unite and encourage children to joint productive activities. The leading tasks of team building implemented in the process of educational activities in preschool education institutions are defined. The task of enriching the tools of interaction that ensure success in joint work is of primary importance. The main provisions on which the creation of a group of preschool children is based are disclosed: provision of special selection of children in groups; stimulation of the cognitive activity of each pupil, taking into account their interests and capabilities. It is noted that when determining tasks for joint activities, the educator needs to take into account the amount of tasks, their level of complexity, as well as the level of help that preschoolers need from him. The educator's choice of a personal form of communication with children during the organization of educational activities, stimulation of initiative and creative activity of each pupil, taking into account the peculiarities of their psychophysical development enables the effectiveness of using team building technology. An adult should encourage children to acquire effective communication skills, support their positive focus on other people, form a stable interest in interaction with them, provide the child with an opportunity for self-realization in joint activities. It is emphasized that

the ideas of team building in a group of preschoolers cannot be implemented without creating an atmosphere of favorable social and psychological comfort. The need to vary the level of workload, level of assistance, nature of requirements, use of encouragement and psychological support of the child is emphasized.

Key words: team building, teamwork, partner interaction, key competencies, preschool children.

UDC 811.111:338.48

DOI <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2022.90.02>

Bahlai O.

ENGLISH FOR FUTURE TOURISM SPECIALISTS: PILGRIMAGE TOURISM

The article highlights the issue of foreign teaching teaching to future tourism experts on the example of pilgrimage tourism. It is noted that the primary means of human communication has always been, is and will be language. Current challenges caused by the forced transition to online learning due to the pandemic regarding the use of effective teaching methods in higher education, namely foreign language, are analysed. The author states that language does not exist in a vacuum, but in the interaction with other languages and cultures. Language is an integral part of culture and should be studied through its prism. The need to supplement educational materials with culturally oriented information presented in interactive tasks with the aim of its active application through role-plays, presentations, pair and group discussions has been taken into consideration. The author considers the saturation of the material with information from specially developed sources to be significant for the presentation of culturally-oriented information, and analyses a range of reading, listening, speaking and viewing tasks with a view to practical application of specific information by future tourism experts. In addition, the use of available sources or teacher-recommended links to Internet sites for familiarisation with authentic material is emphasised, which plays one of the crucial roles in the process of online learning for higher education students. An example of the foreign language teaching material presentation for future tourism experts is highlighted with a detailed analysis of intercultural differences during a pilgrimage tour to Thailand, a list of rules of behaviour in a Buddhist temple, possible precautions to avoid cross-cultural conflicts is given. The researcher recommends educators to attend retraining and refresher courses to keep up with the rapid development of technologies for their effective employment in the educational process.

Key words: language, culture, foreign language, tourism, pilgrimage tourism, higher education, professional training, future tourism expert.

(статтю подано мовою оригіналу)

Language has never been separate from culture and culture may be considered to be embodied in a language. Language is regarded as a key to a human heart. If there is a language, there is a nation, there are emotions and means of showing them, it is a key to unlock the heart and find the treasure inside. Through a language, both oral and written, humans make and write history, inherited from their forefathers, pass on knowledge and love for language to future generations encouraging them to preserve the language in order to let it survive and sustain for offspring to learn from for some new experience to be acquired.

Learning a foreign language in the epoch of globalisation to ensure the quality of rendered services, makes higher education immediately respond to the problem in order to train future experts professionally and competitively. Foreign language fluency refers to the “basic qualifications of specialists with a high level of readiness for performing professional duties, in particular, in hospitality business [2]. Given these aspects, future tourism experts, to keep abreast of the times, face an urgent need to communicate fluently in a foreign language.

Hospitality industry in cooperation with higher education establishments, set stringent requirements for future tourism experts to effectively compete in the labour market. Mastering foreign language communication skills is crucial as travelling opens doors to new countries with their own distinct traditions and peculiarities to be taken into account to conduct a dialogue properly.

The problem under research was investigated by numerous researchers in various aspects. Teaching a foreign language in higher education was researched by Ia. Andriushchenko O. Petrenko, H. Truba, V. Shcherbytska, L. Syniavska; deep research into the problem of future tourism experts training was carried out by O. Bahlai, T. Kolbina, V. Lozovetska, V. Shafranskyi, H. Vasianovuch; teaching a foreign language to future tourism specialists was investigated and practically implemented by I. Voloshko, D. Potapenko and others. Despite a good deal of research having been done in the area of future tourism experts professional training, there still remain questions to be dealt with regarding current conditions of distance training.

The **aim** of the paper is to theoretically highlight and methodologically incorporate the peculiarities of foreign language teaching into the process of future tourism experts’ professional training.